ניזאם

שערקישע סיגאַרעטס

10 פאר 18 סענט

2 פעקעדזשעס פאר 35 סענט

דער פארברעכער

אין אינטערעסאנטער און שפאנענד דער ראמאן, אויס דעם אידישן לעבן פון פוילן, און קאנאדע.

באארבייט פאר'ן „אידישען זשורנאל"

פון י. ב—ם

(79-טע פארזעצונג.)

ערשט וען דער פרוכטבארען האט געגומען ארויסשפאנען זיך דורך די פענסטער, א קוהל ווינטעל האט געבלאזען איבער דעם בעט, און געלאסטשעט וויינע האחר, געקילט די חיוסע באקען פון זיין געזיכט, איז ערוואיכגעטראפען אין גע־דאנק א שווערען חלום.

אין שלאף האט ער נאכאמאהל חלב געלעבט דאס ערלעבן, וואס עס האט מיט אים פאסירט אין דער וויטרקלוביים. ער האט געזעהען בערטא אין דעם עטשטאלט פון דער ליליה, וועלכע רייצט אים, אין זוכט אים צו פארפלאנטערען אין איהר נעץ.

דער פראאקטישער יינגערמאן האט ערשט דערזעהען ווי ווייט ער איז פאר־באבען, אין זיין מוח האט אין שלאף געארבייט פלעגער ווי זיך ארויסצוראטע־וען, אבער איהר ליעבער שטייבער, איהר הייסער פערפער, איהרע סאמעט־ווייכע נעטלאך, האבען איהם געהייסען געניסען פון לעבען.

א קאמף, א שווערען קאמף האט ער מיט זיך אין שראף עפיהרט און זי דו מוסשפה, האט געזעגענט, ווייערער האט ער זי געפיהלט אין זיינע ארעמס, ווייע־דער האט ער געלאסטשעט איהרע האהר גערדיקט זי צו זיך אין געשעפטשעט ווי־בע־ווערטער.

ערשט שפעט אויפ'ן טאג איז ער אויפגעשטאנען, אין זיין קאפ איז זיך דורכגעלאפען אין זיין צימער, איז ער זיכער געווען אז דאס איז בלויז געווע־זען א חלום.

א מיידער, א פארשראפענער, איז ער פון בעט ארונטער זיך ארומגעוואשען, און דערצעהלט אין הויז, אז ער פיהלט ניט גוט, אין איז ניט אומשטאנד צו גיהן אין אפיס. ער איז צום טעלעפאן צוגעגאנגען, אפגערופען דעם גומער פון זיין אפיס, און הייסן ער האט בערטאס שטימע דערהערט, ווייטשענדיג א ס־א „גוטען אויפשטאנד", האט ער דערפיהלט ווי א דשמאלווער קוול וואלט זיין בחיסע דורכגעלעבערט.

ענטשלידיג מיט גאלד האט ער איהר געזאגט, אויף פיהל זיך זעהר מיד, און עס איז מיר אונמעגליך צו קומען הייגע אין אפיס, זייט אזוי גוט, עפענט מיר־גע ברייף, און ניט אויף זיי דעם גוי־טיגען שטעפער.

— פיעלליטס הארפט איהר א דאק־טאר? האט בערטא חודבן טרעפאן גע־פרעגט.

ער האט געהערט ווי איהר שטימע צישערט, ווי זיין אנזאג האט איהר אי־בערגעשראקען.

— דאקטאר, מיט גאלד, איך גליב, אז עס איז ניט קיין געפאהר, און עס איז זיך ניטא וואס צו שרעקען. בלויז א הייזער טאג, וועט פון פיר אלעס אויעד־גערעכטן.

אין דער מינוט האט מרדכי זי גע־וואלט פרעגן, רוירען מיט איהר, פיהלען איהר אטעם, ארומגעהמען זי. ער האט געוואלט אז זי זאל צו איהם קומען, אין די האנד איהר א פארטיגען אויסרייד. ער איז קראנק, ער האט זיך שוין פארגע־שטעלט ווי זי זאל קומען אריין, ווי זי זאל אויפגעגען זיך, באלד אבער איז זיין גע־דאנק מען אנצישפארען זיך אין זיין קוקטרע־לען קאפ אין דעמאלט איז געשאפען גע־וואָרען די אידעע פון דער קולטור ליגע.

אין מינגיסטערהיים האבען אלע דריי אי־דישע סאציאליסטישע פארטייען געארב־בייט דאנט אין האנט לויט אן אויגהייט־ליך אויסגעארבייטען פלאן. אלע פאר־טייען האבען אין אלע ידעפארטמענטען געהאט זויערע פארטייטשולינגען, וועלכע האבען אין דער געמיינ־זאמער ארבייט אויסגעלערענט צו שטוב־לען זיך דעבער פון דער ארגאניזאציאנע־לען פארטיי אינטערעסען, פון דהויפען, צווישען די בירגערליכע פארטיען. אין אויר דער זייט פון דעם אידישען מינגיס־טעריום געשטאנען בלויז די לעיינינגע פאלקס פארטיי. אין עס איז דערביבער געווען ניט מעהר ווי נאטירליך אז יעדען די קולטור ליגע איז געשאפען געווארען ווייגען אין איהר אין א געוויסער מאס אר־בערעטראגען געווארען די שרפארהונגען און די באציהונגען וואס האבען זיך אויס געארבייט אין אידישען מינגיסטעריום.

נאטירליך האט די קולטור ליגע מיט'ן פאקט גופא פון איהר עקזיסטענץ און וואוהל געוויזיקט ניט ברייט אויפ'ן קול־טור נעבעט. די ענטערען פון די אידי־שע סאציאליסטישע פארטיען האבען נאכין זיך אפגעשאצט די גרויסע. היקף וואס די קולטור ליגע ניט ווי מיט אנדערע ארבייט.

אין זויערע באפארעטענטיגס־טע וואס ווייגען ארומגעפאהרען איבער דער פראווינץ האבען דערביבער זעהר גע־הון אנגענומען אויף זיך די ראריע פון אנגענומען פון דעם קולטור ליגע.

פון דער אנדער זייט האבען זיך די אידישע ארבייטער מאסען און ארבייטער אינטע־ליגענץ ביי דער געמיינזאמער ארבייט אין די אנשטאלט און אפטיילונגען פון דער קולטור ליגע געמוזט איבערצייגען אז צווישען די פארשיידענע פארטיען ווייגען אפטיש דא זעהר פיעל פארבינדונגס־פערים אין אז, ניט קוקענדיג אויף אלע חלוקי דעות אין די פארטיי פראגראמען, האבען זיי פארט געמיינזאמעס צווישען זיך איידער פארשידענקייטען, דאס האט געמוזט איבערבייגען אין איקראי־נע א געוויסען אידישען פראלעטאריישען דעת יחיד. מיט וועלכען אלע פאר־טיען האבען זיך געמוזט רעכענען, און דאס האט געבראכט דערצו אז די פארטייען זאלען אין אוקראינע ווערען שטארקער און בדענגען מעהר פראקטישע העזור טאטען איידער ערגען אנדערש.

קלאסען באציהונגען און קולטור ארבייט ביי דער אידישער באפעלקערונג אין דער דעמאקראטישער אוקראינע

(א בלעטל פון דער נאחענטער פארגאנגענהייט).

אין „אונזער וועג" דערצעהלט משה אין זיין קורצע־כיין (משה כיין, איז גוט באקאנט צו די תיגע אידישע לעזער, זייענדיג א לענגערע צייט. א מיטארבייטער אין גיו יארקער „טאג" — ער איז אפגעפאהרען חיין ריסלאנד גלייך נאך דער ערשטער רוסישער רעוואלוציע — רעד.) די גע־שיכטע פון דער ענטשטעהונג פון דער פראלעטאריישער קולטור אין אוקראינע, די האזיגע דערצעהלונג שטעלט פאר מיט זיך א העכסט אינטערעסאנטען קאפיטעל אין דער געשיכטע פון מחרד אויראפעאר־שען אידענטום, אין מיר גיבען דא דע־ריבער יד וויכטיגסטע ערטער פון משה כי'אס ארטיקעל.

אין אוקראינע האבען מיר אין דער אידישער ארבייטער באוועגונג ניט גע־האט קיין אויגע פון די ערשיינונגען, וועלכע מיר באמערקען אין דער הויגער אי־ישער ארבייטער באוועגונג. דארט אין ניט געווען קיין אין מאסענס, ווען די אידישע ארבייטער ארגאניזאציעס זאלען דערפיהלען פונקטיעס פון עדקה אנשטאל־טען פאר ארבייטער, ווען זיי זאלען דארט פון דארפען מיט בילינע מיטאנגען אין שיך. דייבען זיך אדום צעדקה צו־געשיקטע פון דער הערעסט און אליינטערע מען צוליעב אט דעם געסר אין באציהונ־גען מיט בורזשואזע ארגאניזאציעס און טוער.

די אידישע ארבייטער פארטיען אין אוקראינע זיינען געווען גענעצליכע תיג־דער פון דער רעוואלוציע. זייערע כחות זייער ווירקונג, זייערע מיטען און זייר ערע לאזונגען האבען זיי געגומען פון דער רעוואלוציע און האבען דערביבער אויף קיין אין דעם גע־ווען ניט מעג ומשא מיט קיין צדקה געשעפטען און צדקה גע־בער. זיי דער בורזשואזיע אין־אר־אויהרע שאטיהונגען. און אויסערדונגען האבען זיך די אידישע ארבייטער באוועגונ־גען אוקראינע באגעגענט אויף'ן אפעגעס פאליטישען האמף פעלד פון דעם ערשטען מאג אן פון דער רעוואלוציע. און ווייל דער האמף איז געווען אן אפעגער אין אויף דער נאצער רעגע. און ווייל די האמף צווא־מענשטוסיען זייען פארגע־קומען זערר אפט ביי די פארשידענסטע וואהרען אין די שטארק דומאם, קהלות, גרייזונגס פארוואלטונגען און נאציאנאלע צוזאמענפארען אין דיי לויטקייט גע־גענזייטיג צו שטיצען זיך כדי איינצוהאר־טען אין איינהייטליכען פראנט קעגען דער בורזשואזיע איז געווען קלאהר פאר אלע אידישע ארבייטער פארטיען — דערי־בער האבען אין די באציהונגען פון די פארטיען אלץ מעהר אין מעהר פארלא־קערען זייער ארט די קריגליכע אתאנ־זאציאנעלע רייסעריען און עס האט זיך געשטארקט די פאראייניגונגס צענטראלע אידעע ניט פון אן איינצעלנער פארטיי, נאר פון א גאנצען אידישען ארבייטער לאגאס וואס שטערט אין לאמף.

אין אט דער צווישאנד האט זיך פאר־שטערקט זיך געמוזט שטארק אפשפרענגען אויף אויף דער קולטור ארבייט פון די אידישע סאציאליסטישע פארטיען, נא־טירליך האט יעדע פון זיי געפיהרט איהר קולטור ארבייט צווישען אידישע אנהע־נער. אבער ביין אויגער פון די פאר־קיין אין נאר אויף קיין רגע ניט אריינ־נעפאלען דער משונה'דיגער געדאנק אז א פארטיי אוקראינע מיט קיין רגע גרינדען אין דער אוקראינע אין אין אין